1872. IV. évfolyam

83. szám.

Csütörtök, ápril 25.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni baloldali pàrt közlönye.

Megjelen hetenként ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési árak:

Helyben és postán küldve.

Egy évre 10 frt — kr. ¼ évre 2 ft 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám 10 „

Előfizetési pénz s minden közlemény: **Főpiacz, Vecsey-ház földszint a** szerkesztőségbe bérmentve küldendők.

Előfizethetni helyben:

Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyébütt a postahivatalok utján.

Hirdetési dij:

Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmű, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért.
Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér“-en megjelenő közlemény öthasábos sorra 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok semadatnak vissza.

Delendam Carthaginem censeo.

⊙) Tudva van, hogy Cató a római bölcs férfiu, majd minden beszédét ama tétellel végezte, melyet czikkünk czimeül irtunk fel; azaz: **„Kárthágót meg kell semmisiteni.“**

Az öreg bölcs, midőn Kárthágó városának lerontatását mint **legszükségesebb** teendőt **javasolta polgártársainak,** tette ezt hazája iránti lángoló szerelme ösztönzése folytán; mert tudta, hogy **Kárthágó oly hatalmas versenytárs Róma** ellen, hogy ha le nem rontatik, ha meg nem semmisittetik, Rómának nyakára nőhet...

Igy vannak a jobboldali sajtóközegek is, mai politikai viszonyainkat tekintve, Tisza Kálmánnal, azon különbséggel, hogy nem a hazafiság, hanem az irigység szól belőlök.

Alig van nap, melyen több oldalról ostrom alá ne vétetnék Tisza Kálmán politikai szereplése: alig van vezérczikk a jobboldali lapokban, mely nem az ő személyével foglalkoznék; alig van nagyobbszerü esemény, melylyel Tisza Kálmán egyénisége összeköttetésbe ne hozatnék.

S mindegyik jobboldali lap, mindegyik czikk bennök azt kiabálja, hogy a Tisza Kálmán politikája veszélyes a hazára.

Ha árviz fenyegeti az ország valamely vidékét, annak, hogy az e miatt okozott inség el nem hárittatott, ki volna oka más, mint Tisza Kálmán?

Ha a kormány mulasztásai miatt a legégetőbb kérdések el nem intéztetnek, ezért a felelősség Tisza Kálmánra hárittatik. —

Ha az alkotmányosság érzékével sem biró kormány az ő felsége szájába oly szavakat ad, melyek megrovást tartalmaznak, — ennek kire kellene másra értetni, mint Tisza Kálmánra; a kudarcz, mely a megrovott pártot illetheti, kit érne legközelebbről mást, mint Tisza Kálmánt?...

Ime, alig futott bire, hogy a cseh választásoknál a nemzeti párt vereséget szenvedett, — a „Reform“ ez eseményt is összeköttetésbe hozza Tisza Kálmán egyéniségével, politikai szereplésével; s azt állitja, hogy a cseh nemzeti párt veresége egyuttal a magyar baloldal megbukását, s Tisza Kálmán megsemmisülését jelenti.

Igaz, hogy a legnagyobb következetlenségbe esik a „Reform“ tegnapi vezérczikkében annyiban, hogy a balpárt bukásáról beszél, mégis a czikk végén azon eshetőségekről szól, melyek Tisza Kálmán kormányra jutása bekövetkeztével előállhatnának. Látszik tehát, hogy lázas állapotban van, fére is beszél.

De a czikk vége és főiránya mindig Tisza Kálmán becsmérlése.

S mit lehet mindebből józan észszel következtetni?

Nemde azt, hogy Tisza Kálmán az ő Kárthágójok, melyet mindenáron szeretnének megsemmisiteni?

S miért?

Azért, mert Tisza Kálmán nekik rettenetes ellenségök; s mert ők Tisza Kálmánnak megesküdt ellenségei!

Nemde arra mutat az a folytonos védekezés Tisza Kálmán politikája ellenében, hogy őt félemletesnek tartják magokra nézve?

Igazságok van!

Tisza Kálmán politikai szereplése azon zászló, melyre a jobboldali politika bukása van kitüzve, mint oly czél, mely eszközt szolgáltat a haza boldogságának kivivására!

Cató bölcs volt; megjósolta Kárthágó bukását...

A jobboldaliak nem dicsekedhetnek ily bölcsességgel.

Mert a viszonyok olyanok, a szabadság fejlődése, habár darabig visszatartható is oly fokozatosan, oly természetesen halad előre, hogy az a zászló fogja a diadalt megnyerni, melyre a szabadelvüség, az alkotmányos jólét s a nemzetet boldogitó gyökeres reform együtt van felirva; az a zászló pedig mindenesetre bukást jelez, mely a szabadelvütlen politikát, mely a merev központositást, mely a valódi reformoktól irtózó mamelukhad jelvényeit, mely a más nemzettől függés szolgai alárendeltségét hirdeti nagy elvekül s követendő példányul!

Amaz a Tisza Kálmán zászlója, mely győzni fog.

Emez a jobboldal teketesárga lobogója melynek bukni kell!

A baloldal szivében hordja a „Delendam Carthaginem“-et.

S nem hiányzik benne Cató bölcsesége sem.

Az idő nem sokára megmutatandja.

— **A király utja.** Aláirjuk, és épen azért szóról szóra át is veszszük a „Hon“ következő sorait: Ő felsége a jövő hóban körutat teend a magyar Alföld árviz-sujtotta vidékein. Magas lelkü és jótékony elhatározás, melynek emberiségi és nemzetgazdászati következményeitől a legtöbb jót várjuk s ő felségének ez utját minden áldásunkkal kisérjük. De önkénytelenül támad elénk azon kérdés, miért rendezte a kormány e jótékony körutat épen ezen időre? Nem lehetett ennek két héttel elébb megtörténni, vagy a választások után következni? Most sokak előtt az a szine van e körutnak, mintha a kormány, mely a trónbeszédben már jónak találta az uralkodó személyét a pártok tusáiban állásfoglalásra birni, most épen a választások alatt ismét a király személyét akarná felhasználni, pártérdekben való körutaztatásra. Az ellen, hogy bármely párt a maga kitünő celebritásait vidékről vidékre, párterősités végett körutaztassa, semmi kifogásunk; teszi ezt Madarász, teszi Miletics, — magunk is megteszszük. — De a király fején korona van, — a mellé nem illik a pártjeltoll. Mi a királyt a trónra ültettük, s nem helyeselnők, ha a kormány őt a hordó tetejére tolná föl. Legyen szavunk idején levő figyelmeztetés. Ne korteskedjünk a királylyal; mert azt nem szabad kitenni, hogy megbukjék.

— **Biharmegye** központi bizottságában 140 ellenzék s csak 40 kormánypárti van.

— **A kormánypárt** által Pozsonyban okozott botrány Horn Edét, pártunk e jeles tagját azon elhatározásra birta, hogy a képviselői jelöltséget ott nem fogadá el. Őszintén sajnálnók, ha a törvényhozó testületnek jövőre e kitünő tehetségü férfiut nélkülöznie kellene.

— **A Pozsonyban** tegnap tartott lovagjátékra Rudolf, Lajos Viktor és Vilmos herczegek is leérkeztek.

— **A csehek** megjelenni szándékoztak ugyan az országgyülés mai ülésén, de tervök volt óvás mellett tüntetőleg eltávozni.

— **A romániai** kamara szabad kikötőnek nyilvánitotta Izmail Dunakikötőjét.

Kivonat.

A Debreczen sz. k. város polgármesterének az 1871-ik évről beterjesztett évi jelentéséből.

Közmüvelődési adatok.

Városunk ez évben is folytatta ugy az anyagi, mint a szellemi előhaladás utján pályáját, melyet az általános polgárosodás áldásos szelleme és saját önfentartási ösztöne jelöltek számára.

Sikeres anyagot szolgáltattak erre nézve a már fennálló társulatok, egyletek és intézetek, ugymint: takarékpénztár, gőzmalomtársulat, ipar- és kereskedelmi bank, az osztrák nemzeti bank fiókintézete, a czukor-, légszesz- cserép- és tégla- czément, keményitő gyárak, az ipartársulatok, a polgári cassino — polgári kör, tanári olvasó kör, az ifjabb nemzedék többféle olvasó és önképző egylete, a nőegylet, szinügyegylet, gazdasági, kertészeti egyletek, a zenede, ügyvéd-, lovar-, lövész-, dal- és zenetorna, tüzoltó- tanitó egyletek, és az emlékkert-társulat.

Monumentalis események valának városunkban 1871-ik évről.

A Csokonai-szobor felállitása és leleplezése, és az ez alkalommal rendezett országos ünnepély. Maga a szobor, — melynek létrejötte az emlékkert-társulat kitartó erélye mellett csaknem kivétel nélkül városunk lakossága adományai utján eszközöltetett, — a szobormüvészet remeke s mint ilyen Izsó Miklós hazai szobrászunk ihlettségének első tanubizonysága; a mellet a hazai irodalom egyik legszebb emlékéül szolgál. Hazánk leghirnevesebb tudósainak, köztök a tudományos akademia, a Kisfaludy-társaság, a képzőművészeti társulat és az összes hazai sajtó képviselőinek megjelenése oly fényt árasztott ez ünnepélyre, mely azt országossá emelte, s városunk mivelt és vendégszerető lakossága érdemeit az ország szine előtt ujabban is tetézte.

Továbbá a mult évben fejeztetett be Szücs István által Debreczen város története, mely 3 kötetből álló munka városunk élettörténetére nézve igen nagybecsü kézikönyvül szolgál.

Nagymérvü ezenkivül, müvelődési tekintetből, — habár tettleg még az életnek át nincs adva — a tekintetes közgyülésnek az 1871-ik évi julius 19-én hozott azon határozata, miszerint a birtokrendezés alkalmából 4000 köblös föld fog kihasittatni közmüvelődési czélokra. Város, mely a mivelődésben keresi a jövő kulcsát, — hatóság, mely a szellemi szükségletek kielégitésére is önként kiterjeszti gondjait, s igy a haladott kort és saját helyzetét felfogva és átérezve, jövőjének veti meg alapját, kevés van ilyen a hazában.

Közmivelődésünk előmozditására fontos tényezőkül szolgált az 1871 ik évben is a városunk kebelében fennálló két nyomda, az irodalomnak és müvészetnek városunkban megjelent öt közlönye és a jól berendezett 2 könyvkereskedés, s kölcsönkönyvtárak.

Mint a hazafiuiszellem és a mivelődés történetéhez tartozó, megemlitést érdemelnek a következők: A város a Toldy-ünnepélyen küldöttségileg képviselve volt; a mi általában igen jó hatást tett, Mátyás király szobrára, a segélyezés alapjára a városi lakosság s e hatóság részéről is készséggel megajánlott s jelentékeny összegeket tevő adakozások, a 46-dik honvéd zászlóalj zászlójának a nagytemplomban nagy ünnepélyesség közt felszenteltetése; a ref. főiskola épülete épitésének nagy mérvben előhaladása, a felnőttek oktatásának megkezdése; a képzőmüvészeti társulatnak városunkban rendezett kiállitása; a kereskedelmi testület buzgósága által részben a város támogatása mellett 3 osztályu reáliskola felállitása. E pontnál szabadjon megemlitenem, hogy a polgári iskolának reál-iskolául berendezése tárgyában megindulván a mult évben az első lépések, a városi hatóságra e tekintetben fontos teendő vár; mely közelebbi helyi és ipargazdászati tekintetek követelik, hogy e tárgyban a városi hatóság a czélnak inkább megfelelő intézkedések létrehozhatása végett kiválóbb áldozatok tételére érezze magát hivatottnak.

Mint igen fontos mozzanatot, nem hagyhatom emlités nélkül a felső gazdászati tanintézetnek a város kebelébe a főiskola közelébe hozása iránt a mult évben megindult tárgyalásokat, melyek előhaladása folytán szép eredményre nyilik biztos kilátás.

Az 1870 ik évben megkezdett népszámlálás adatai az 1871-ik évben állittattak össze. Habár a népszámlálás által elérni ohajtott czél fontosságát el kell ismerni, habozás nélkül kimondhatni vélem, hogy a népszámlálásnak szabatosan keresztülvitelére még nem voltak meg az eszközök, melyekkel valódi sikerhez lehetett volna jutni. S ennek eredményeül vélem tulajdonithatni, hogy a népszámlálás eredménye városunkban a kivánalmaknak s a mult alapjára fektetett adatok folytáni várakozásnak meg nem felelt. Ugy, hogy e fontos tárgyban kötelességemnek tartom előre jelezni, hogy a városi hatóságnak jövőre e téren kiváló figyelemmel és körültekintéssel kell eljárnia.

Anyagi helyzetünk javulása s gazdászati érdekeink emelése körül az 1871-ik évben is fontos jelenségek észlelhetők.

Az országos ménlőtelepnek városunkban felállittatása az országgyülés és a kormány által biztositva lőn; és a jövő évben már e tekintetben alkalmasint fel lesz állitva az épület, mely a lónemesitésre átalában, s kivált városunk s vidéke érdekeiből kiváló fontossággal bir.

A szépészeti vonal megállapithatása tekintetéből mulhatlanul szükséges belsőségi felméréseknek tettleg megkezdetése, — és a gőztéglagyár állitására nézve magán uton megindult mozgalmak ama nagy szükség kielégitésére szolgáltatnak reményt, hogy az időviszonyok miatt elhanyagolt szépitészet érdekeinek kifejtése valósulásnak fog indulni.

Az 1871-ik év fontos eseményei sorába jegyzem be az északkeleti vasutnak megnyitását is, miáltal kereskedelmi és forgalmi tekintetben városunk igen sokat nyert, s igazolva lőn érdekeltségünk, a nevezett vasut létrehozása körüli erkölcsi és anyagi támogatásunkkal kapcsolatban.

Nem mellőzhettem el a „Tisza“ biztositó s jelzálogbank keletkezését, s az árucsarnok felállitására vonatkozó müveletek fontosságát sem kiemelni, melyek az 1871 ik évben a közérdek, s különösebben városunk javára valósulásnak indultak.

Ime, megnyugtatással emelhetem ki, hogy városunk a mult évi jelentésemben jelzett feladata teljesitésében lelkiismeretesen s hangyaszorgalommal müködött, s szellemi és anyagi jövője biztositására odaadó buzgalommal, a maga iránti hüség érzetével állott a cselekvés terére, hogy a közérdekeket a magáéval egyesitse.

Közéleti viszonyaink.

Mult évi jelentésemben érintettem azon helyzet nehézségét, melynél fogva a városi elöljáróság megbizatási ideje lejártával is a közügyek vitelére szorittatott.

E helyzet nem ért véget az 1871-dik évben sem, sőt ma is fenáll; mivel a szervezési munkálatok még végkép meg állapitva nincsenek.

Tekintetes közgyülés!

Bármely nagy legyen is a közügyek iránti érdekeltség keblünkben, nem lehet tagadni, hogy a tevékenység rugóit nagyon gyengiti annak érzete, hogy megbizatásuk ideje lejárt; s az alkotmányosság követelményei önérzetének sulya alatt némi zsibbadás áll be a közügyek körül.

S tán nem hibázom, ha azt mondom, hogy ez indokra vihető vissza azon állapot kifejlődése, miszerint sok fontos házi kérdésünk megoldásában kellő előhaladással nem dicsekedhetünk.

Azonban a helyzet kényszerüségének követelései elől, nagyobb veszélyek előidézése félelme nélkül, ki nem térhettünk.

S csak is ennek megoldásából merithetünk némi vigaszt és mentséget a multra nézve.

A mi a jövendőt illeti: nem titkolhatom el hazafiui aggodalmamat azon irányban, hogy köztörvényhatósági életünk, önkormányzatunk, és az igazságszolgáltatásra saját törvényszékünk által gyakorolt befolyásunk, — az 1848-diki törvények alapján megszilárdult gyakorlat, alkotmányos élet és a népképviseleti elv áldásos müködéséhez képest, az 1870. 42-dik törvényczikk hatása alatt, sérülést szenved. S ezuttal az 1848 diki törvény alapján álló törvényhatóság müködéséről **ez az utósó polgarmesteri jelentés.**

Engedje a gondviselés, hogy Debreczen város közönsége a jövő küzdelmeiben is megtalálja hivatásának irányát.

Kivánom, hogy az ég erre adjon erőt nékie, s adjon virágzó jövendőt Debreczen városának.

A cseh tartománygyülés.

+ Ausztriában az alkotmány kereke ismét mozgásnak indult, melyet az utólsó cseh országgyülés alkotmányellenes magatartása megakasztott volt. Tegnap ugyanis befejeztettek az uj választások, s ezek alkotmányhü országgyülést helyeznek kilátásba, annyival inkább, minthogy a választókörök legtekintélyesebbjétől t. i. a nagy földbirtokosokétól a cseh nemzetiségi választók magukat távol tartották. E tény maga is elég arra, hogy az alkotmányhü párt győzelmi örömét egészen megkeseritse, mert előhirnök a cseh nemzetiségi követek passiv ellenállásának a tartománygyülés müködésével szemben. — Egyébiránt a helyzet Csehországba nem uj, sőt 1867 óta nem volt tartománygyülés, melyből a pártok egyike vagy másika ne hiányzott volna. Az ottani választási rendszer gyarlóságát ugyanis misem illusztrálja jobban, mint azon körülmény, hogy a cseh tartománygyülés mindig az épen fenálló kormány jellemét és szineze'ét viseli magán, vagy más szóval, a kormánynak annyi befolyás van engedve a választásokra, hogy azokat saját czéljai szerint idomithatja, s eredményöket, t. i. a tartománygyülést mint saját elveinek hü viszhangjává tekintheti. Igy Hohenwart kormánya alatt a német nemzetiségi követek nem vehettek részt a tartománygyülés tanácskozásaiban, minthogy Hohenwart czélja állitólag a foederativ rendszer meghonositása volt, ami pedig a német elemet nagy veszélylyel fenyegette. A most lefolyt választások egyébiránt a szokottnál is irgalmasabbak voltak. Földbirtokosok uradalmaikat felosztották s szinleg vagy tettleg másoknak eladták, csakhogy a szavazók számát növeljék. Püspökök, kik szavazati jogukat megbizottak által gyakorolják, kényszerittettek, hogy megbizásaikat az egyik párt emberétől visszavonják és a másik párt hivére ruházzák. A cseh főnemesség minden befolyását felhasználta a kormány ellen, sőt Schwarzenberg herczeget a pártszenvedély annyira magával ragadta, hogy az uralkodó személyét is belevonta a vitatkozásba, egy alkalommal felkiáltván: „a csata most a habsburgi és schvarzenburgi házak közt folyik; és nem csoda ha az utóbbi fénye elhomályositja az előbbit, mert hisz a schvarzenbergiek családja régibb mint a habsburgoké.“ — Hasonló hibába estek ugyan a kormánypártbeliek is, habár nem oly kirivó modorban. Egy nyugalmazott őrnagy által felszólitást intéztettek a katonatisztekhez, hogy a kormány mellett szavazzanak, a választások megtörténte után pedig az őrnagynak rendjelt adtak át a császár nevében, hüsége jutalmául. Kár az uralkodót pártemberré tenni; annyival nagyobb kár, mert hiszen épen a mostani kormánypárt volt az, mely Hohenvartot hasonló eljárásért leghangosabban kárhoztatta. —

Tehát ismét alkotmányhü tartománygyülés és ismét távolmaradó cseh ellenzék. A tény sajnos, de oly természetesnek és annyira elkerülhetlennek tartják, hogy orvoslásról már nem is gondolkoznak. Egyébiránt bármily rokon szenvvel viseltessünk is egy nemzeti önállóságért küzdő nép iránt, a csehek elveit és czélját átalában nem helyeselhetjük. Nem pedig azért, mert a nemzetiségi törekvések ott nemcsak az önállóságra irányulnak, hanem a középkori urbéri állapotok és a papi kormány visszaállitására is. Oly párt azonban, melynek a szellemi és anyagi reactio emberei képezik főharczosait, alkotmányt és haladást szerető ember rokonszenvére nem tarthat igényt, és annyival kevésbé akkor, midőn oly tekintélyes ellenpárttal áll szemben, mely számszerint ugyan valamivel kisebb, de szellemileg azt messze tulszárnyalja, mint ezt a német pártnál tapasztaljuk.

A szatmári reform. egyházmegye közgyülése.

(Vége.)

Óvári az egyház malmát ujra épittette. (650 lélek.)

Penyige iskoláját teljesen ujból felépité. (407 lélek.)

Szatmárt a nőnövelde ez évben teljesen bevégezve s felszerelve lesz. (4964 lélek.)

Szamosbecs 2 mázsa s 46 font sulyu harangot öntetett. (412 lélek.)

K. Tótfalu templomot, paplakot, kamarát s kerités: tetemes költséggel javitott. (335 lélek.)

Zsavolyán ujból épitett iskoláját tető alá juttatá. (426 lélek.)

Ura tanitói udvarát körülpalánkoltatta. (175 lélek, leányegyház.)

Vetésben (538 lélek) mélt. Szerdahelyi (r. kath.) ur a reform. és gkath. iskolák közt egyenlően megosztandó 1538 frt alapitványt tett.

Ha a többiről hallgat is a jelentés, nem azért történik, mintha azok tespedésben élnének; mert csak nem rég fogott a templomépitéshez Atya, melyet most folytatni fog. Csengerben alig pár éve szereztetett a régi árán uj és tágas telekkel biró paplak, — egykor gr. Teleky kuria. — Tiszabecsen uj paplak épittetett, tavaly iskola bővült, ugyszinte Sonkádon. F.Gyarmat e tizedben épité diszes iskoláját, s tavaly állitott egy uj tanitói állomást, a gyarmati paplak, ugyszinte a majtényi alig van két éves. Nagyszekeres, V.Oroszi magtárt, B.Palád, Porcsalma egészen uj iskolát, Panyola tornyot, templomtetőzetet, Cs.Bagos paplaka s iskolája kijavitása után egy derék magtárt épitett. A cs.ujfalusi torony, semjéni templom és torony ez évtizedben épült; — a kocsordli alig pár éve rakatott egy diszes iskolaépület után láttatott el uj haranggal. Tyukodon harang, óra s templomkövezet szereztetett. Ököritó templomát s iskoláját javitá, és végül bár országos gyüjtelék után felépültek az elégett sz. ujlaki egyházi épületek — templom, paplak s iskola, — s a tatárfalvi régi templom kijavittatott. Szóval, a hol csak valamire való pap volt, vagy egy nemes buzgalmu uri egyén lakott: ott mindenütt nemes mozgalom támadt s miként phönix ébredt minden uj életre.

Ez üdvös mozgalmat illető értesitésünkből majd kifeledtük Sályit, mely a lét és nem lét közt lebegve, most gyüjti a könyöradományokat, hogy ha biztos helye jelölve lesz a két Szamos közt, vagy azokon tul: oda legelőbb is iskolát épithessen. Nem hallgatjuk el, hogy Fülöpösön a tető alatt levő templom teljes bevégzéséhez gyüjtik a tőkepénzt. Milota pár év előtt tornyot épitett. Vajha a szintén nem rég tornyot emelő Csaholccal uj iskolát és paplakot emelt volna a roskatag épületek helyett!!! — Czégénydányádon torony épült, templom javittatott, — a kis Récsén paplak.

Az iskola ügyét illetőleg: a szatmári traktus 86 tanitója közül, kitünő iskolát mutattak fel 12-en; dicséretes előmenetelt tanusitottak 25-en; kielégitőleg tanitottak 43-an; hanyagságukért megrovandólag 6-an. — Mindez nem afféle 5 perczes látogatás nyomán jelentetett, mint a hogy a tanfelügyelők jelentései készülni szoktak, — hanem a legszigorubb vizsgálat után!

Az iróasztal mellett kényelmesen gyártott parancsok pedig czélra nem vezetnek.

Az iskolaügyről levén szó, nem hagyhatjuk emlitetlenül, hogy Nagyar, Kömörő, Czégény Dányád, Rápolt iskolaépitési szándékát, Cseke pedig egy segédtanitóság felállitását bejelentették. — A tervek már részint az esperes — Kiss Áron — által elkészitve bemutattattak; részint azok készitése meghagyatott. Csekébe pedig a segédtanitói dijlevél elkészitése végett küldöttség menesztetett.

Végül Kiss Kálmán mándi lelkész az általa összeszedett egyházmegyei statutumokat benyujtván, azok birálat végett egy bizottságnak kiadattak.

Isten velünk!

Egy jelenvolt.

UJDONSAGOK.

* **A debreczeni** baloldali párt a jövő szombaton délelőtt kilencz órakor választmányi ülést tart, melyre előre is figyelmeztetjük a választmányi tagokat.

* **Az egyházkerület** mai gyülésén két tárgy érdemelt nagyobb figyelmet; egyik a zsinati ügy, másik a főiskola pénzének kezelése. A zsinatra nézve hangsulyoztatott, hogy annak megtartása égető szükség, egyuttal kijelöltettek a tárgyak is, melyek az egyházkerület részéről zsinat elé viendők. A főiskola pénzének kezelésére nézve az inditványoztatott, hogy a kamatok emeltessenek felebb, e részben véleményadásra a gazdasági bizottság, s ehez még Tisza Kálmán, Móricz Pál és Komlóssy Imre kérettek fel. A gyülés ma este és holnap is folytattatik.

* **A nőegylet** közelebbi közgyülésére, mely vasárnap délután 3 órakor tartatik meg a városház nagy tanácstermében, ismételve felhivjuk a tagok figyelmét; ekkor fog felolvastatni a jelentés az egylet utóbbi 3 évi müködéséről.

* **Dicséretre méltó,** hogy a helybeli asztalosczéh ügybuzgó elnöke Antal Gábor a főiskolai sorsjegyekből 250 dbot eladván, 125 f.tal beszámolt s az illetéket is a szent czélra áldozta.

* **A helybeli állandó szinhaz** nyugdij intézete választmányi ülést tart f. hó 26. pénteken d. u. 4 órakor a szokott helyen. Varga Lajos sk. vál. elnök. Tárgyak, a nyugintézeti pénztári állásának végleges kimutatása, takarékpénztári könyvnek Vecsey Viktor nyugint. pénztárnoknak átadása, még a sziniidényben egy közgyülés tartás idejének kitüzése stb. stb.

* **A Mándoki pár,** szinházunknak e két méltó büszkesége, csakugyan eltávozik városunkból a kassai szinházhoz. Igen méltán voltak ők a debreczeni müértő közönség kedvenczei. Eltávozásuk által bizonyára ürt hagynak magok után, mely — ki tudja mikor fog betöltethetni? Épen azért olvasóink iránti kötelességünknek véltünk eleget tenni, midőn tudatjuk, hogy Mándoki hétfőn este Schiller „Ármány és szerelem“ czimü darabjában, Ferdinánd szerepében, — Mándokiné pedig kedden a „Zsidónő“ czimü operában mint herczegnő fognak utószor fellépni szinpadunkon. Melegen ajánljuk ez estét a közönség figyelmébe. Azonban reméljük hogy nem ez fog lenni a t. müvészpárral utólsó találkozásunk szinpadunk deszkáin.

* **Nyilt számadás** a helybeli áll. szinház nyugdijintézete javára befolyt kegyes adományokról: (9-ik közlemény.) 63. Deutsch Jakab 218. sz. ivén gyüjtő 2 frt. 64. Veress

László né urhölgy 145. sz. ivén gyüjtő 5 frt. 65. Pakay Imre 203. sz. ivén gyüjtő 2 frt. 66. Raics Lajos 192. sz. ivén 8 frt ehez járultak: gyüjtő 3 frt, Csicsó Lajos 5 frt. 67. dr. Sárosy László 156. sz. ivén gyüjtő 2 frt. 68. gr. Bethlen Mikó Róza ő mga 1. számu ivén gyüjtő 100 frt alapitványt tett s ez összegnek jan. 1-től 1872. járó 6%-ját előlegesen befizette.

Még sok aláirási iv levén kint, nagyon kérem a mélyen tisztelt gyüjtőket a számadás mielőbbi megtételére. Debreczen 1872. ápr. 25. Varga Lajos, választm. elnök.

* **A polgári kör** derek elnöke, **Csáky** Gergely 200 db főiskolai sorsjegyet adott el s az árával perczent levonása nélkül beszámolt.

* **A vallási örjöngésbe** esett dr. Wéber Ignácz tegnap délután a közkórházba szállittatott ki, s ott orvosi ápolás alá adatott. Őrültségi rohamai egyátalán nem csilapultak egészen ma reggelig, a midőn a Pestről távirati uton meghivott dr. Grünhut, a beteg közel rokona magnetisalta. Ez némileg csilapitólag hatott, s remény van hozzá, hogy talán sikerülend őt kigyógyitani. A beteget Budára a té bolydába fogják szállitani, jelenleg testvére lakásán van.

* **A tiszaszabályozási** társulat ma délelőttre hirdetett közgyülése elháríthatlan akadályok miatt délutáni fél 5 re halasztatott.

* **Gerecsné M. Liszka** asszony ma este — a szinlap szerint — „mint vendég“ fog fellépni a „Tévedt nő“-ben. Mi ugy tudjuk, hogy Gerecsné asszony már szerződött szinházunkhoz.

* **A majalisidény** már nem sokára beköszönt; az ily **vigalmak** között legkitünőbb szokott lenni a főiskolai „tüzoltó egylet“ majálisa, mely junius 8-dikára határoztatott megtartatni.

* **A Werner** porosz gépész által leküldött repczebogárfogó géppel a kisérlet megtétetett a gazdasági intézet birtokán és igen szép eredménynyel. Ez valóban egy hasznavehető találmány lesz és repczetermelésünkben korszakot alkotó.

* **Szinházi műsor.** Péntek 26. Stern Izsák, szombat 27. Sohajok hidja, vasárnap 28. Árgyil és tündér Ilona, hétfő 29. Ármány és szerelem, kedd 30. Zsidó nő (utolsó operai előadás.)

* **A osztrák-bank** egyetlen magyar hivatalnokát is Köszegvári Lajost áttette városunkból Temesvárra. Valóban nem tudja az ember, mit gondoljon e rajtunk elődő közösügyes intézet méltánytalan eljárása felől; jövedelmének legalább felét Magyarországból huzza és százakra menő hivatalnoka között nincs több egy magyarnál, ugy hogy ily tősgyökeres magyar városban, ha érintkezni akarnak velök, ezután nyelvünket épen nem használhatják. Mikor lesz már ez égető szükségen segitve?!

* **Az ipartörvény,** a mult országgyülésnek e legkorrektebb törvénye, naponként élénkebb lendületet ad az üzletnek. Közelebb is egy csinos üzlet, illetőleg kávéház nyittatott meg a Nagy Károlyféle házban, a részvénynyomda udvarán. Ez izletesen berendezett kávéház tulajdonosa Spuller Eliza, özv. Kiss Józsefné, ki — mint az előkészületekből látszik, — minden tekintetben igyekszik megfelelni a közönség igényeinek. Ajánljuk a mulatni szerető közönség figyelmébe.

* **Kuriózum.** Katonaviselt embernek igen különösen tünik az fel, midőn a honvéd szolgálatra felszerelve, fegyverben reggelenként a szolgáló tisztét teljesiti, mint ezt láttuk többször, és épen ma is városunkban; olyannak tünik ez fel, mint mikor a szabadságharcz idejében egy honvédtiszt esernyő alatt kivont karddal vezényelte a sereget. Bizony az ily eljárások nem illenek az egyenruha tekintélyéhez. (Beküldetett.)

* **Czigany furfang** Itt történt a debreczeni lóvásárban. Megalkudott a czigány egy lovat 150 frtért, felpénzt is adott öt frtot; akkor elkérte a lóra szóló igazolványt, hogy vajon jól van-e kiállitva; a czigány ezt jónak találta s eltevé; majd a ló járását akarta megtudni, felült tehát a ló hátára, kezdé jártatni, egyszer neki iramodik, és a lovat az igazolványnyal együtt elvitte. Üthették aztán bottal a — nyomát.

* **A sátorfeltörő** czigányok kiléte már tudva van; egy kis lány, ki a tolvajsereggel volt, bentül a börtönben. Ez fogja a rendőrséget a tolvajok nyomára vezetni.

* **Czegléduteczán** tegnap este, midőn a csorda hazafelé jött, egy tehenet megharapott valami veszett kutya, de a tehén azonnal zárlá tétetett, igy minden veszélynek eleje van véve.

* **Tolvajlás.** Egy pinczér, kit már gazdája elküldött hásától, mult éjjel visszament, ura szobájába a feltört rostélyon keresztül bemászott, s onnan nagyobb összeg pénzt tett zsebre. Eredeti az, hogy a tolvajt jóhiszemüleg a házmester bocsátotta be és ki.

* **Egy szép vizsla** kutya találtatott, tulajdonosa átveheti Oszváth Imre urnál füvös kertutcza 1081. sz. a.

Szinházi szemle.

Kedden, április 23-án **„Párisi élet.“** Vezériné tisztán csengő éneke és vig hangulata minden dallam és jelenet után zajos tapsot aratott. Tannerné jól játszott és énekelt. Dalnokyné a levéljelenetben müvészileg énekelt. A közönség gyönyörü koszoruval és virágcsokorral tisztelte meg mind őt mind férjét, ki a czipész szerepét ösmert ügyességgel játszta. Hir szerint mindketten ez estve léptek fel utószor. A müvészet geniusa kisérje őket további pályafutásokon is! — — Az előadás egészben is jól ment, csak a 3. felvonás öszénekének szabatossága ellen van némi kifogásunk. A közönség, melyből a páholyok rendes látogatói csaknem teljesen hiányoztak, a nagy számmal megjelent idegenekkel meglehetősen betöltötte a nézőtért.

Fővárosi értesitő.

** Az akademia ápr. 22 iki ülésében értekeztek: Hunfalvi Pál, több könyvet mutat be, ezek közt a nyelvtudományi közlemények 9-ik kötetét is; Riedl Szende a dissimilatió törvényeiről a magyar nyelvben.

** Türr és Pauler meglátogatták a terézvárosi felnőttek oktatását, s megelégedve távoztak onnan.

** A „Családi kör“ szerkesztősége Major Béla elhunyt fiatal irónk sirszobrára gyüjtést rendez.

Belföldi hirek.

** Viola Károly a papság szoldosa, kit ultramontán üzelmeiért Pozsonyból is csufosan kivertek, Temesvárott kath. kassinót akart alakitni, de bis az elmult amas egyszerü okból, hogy — tagok nem jelentkeztek.

** Szatmár város hatósága a gőzmalom elsőbbségi részvényeit eredeti részvényei után kiváltandja.

** Halálozás. Sárkány Károly n. paládi ref. lelkész, s a nagybányi egyházmegye jegyzője meghalt. Áldás hamvaira!

** Kuriózum. Vasmegyében „kibékitő és egyesitő pártot“ alakitanak. Ugyan hanyadik párt már ez a hazában?

Délutáni posta.

— Bécs, április 24. A „Presse“nek Prágából távirják: Az országos bizottság cseh tagjai az ülés megnyitása előtt oda hagyták az országos bizottság ülestermét, hol a lemondási nyilatkozatot szerkesztették. A polgári lövészek a feudalisták lebeszélése daczára az országház előtt a diszörséget ellátták és a helytartó s országos főmarsall megjelenésekor a néphymnuszt játszották.

— Zágrab, április 24. Megvalósul a hir, hogy Zsivkovics szeptemvir az ellenzékhez átmegy.

A „Debreczen“
eredeti
MAGANTÁVIRATAI.

* **Madrid, april. 25. A kormánytól érkezett hirek szerint, a felkelés csökkenőben van. A felkelő bandák az üldöző kormánycsapatok előtt futnak.**

* **London, april 25. A tenger alatti távirda Mexikóból jelenti, hogy e hó 23-án a kormány csapatai több erődített helyet visszafoglaltak a felkelőktől.**

* **Washington april 24. Tisch államtitkár egy iratban tudósitja a külügyek bizottságát, hogy illedék ellenes lenne, ha a Congressus kimondaná a közvetlen kárpótlási igényeket, mig a diplomatiai tárgyalások folynak.**

KÖZGAZDASÁG.

— A debreczeni györgynapi vásáron a következő hivatalos árak jegyeztettek fel: 1 pár hizott ökör 320—350 frt, hizott tehén 210—220 frt, 1-ső rendü jármos ökör 350—400 ft, 2-od rendü jármos ökör 310—320 ft, 3-ad rendü jármos ökör 260—270 frt, 1 darab jó igás ló 140—150 frt, hizott sertés 150 ft szalonnás 70—75 frt; 1 pár fél éves sovány süldő 18—20 frt; esztendős sovány sertés 35—40 frt; két esztendős sovány sertés 50 52 frt; anya birka 15—16 frt; örü birka 20—21 frt; 50 kr; magyarjuh 15—16 frt; ökörbőr 35—37 frt; tehénbőr 20—24 frt; lóbőr 11—12 frt; juhbőr 4—5 frt báránybőr 75—80 kr; 1 db. ölni való veres borju 20—25 frt; nyársra való malacz 1 fr 80—2 frt. ölni való 2—2 frt 80.

Nyilttér.

Eladó ház.

Miklósutczán 1959. sz. a. téglából épült cseréppel fedett, több lakszobából és egyéb helyiségekből álló ház földjével együtt eladó. Értekezni lehet ugyanott a tulajdonossal.

220. 1—3.

Felelősszerk. és kiadótulajdonos: **OLÁH KÁROLY.**

HIRDETÉSEK.

Megbizásokat a császári királyi börse
részére elfogad az első
bécsi börze-, bank-, és bizományi ház

KÖSTLER és KATZMAYR

216 1—3

Bécs, Schottenring 32-ik szám alatt.

(Szeglet épület a Franz Josef Quai és Schottenring közt.)

☛ Szélesen terjedt összeköttetéseink levén a bel- és külföldi bankintézetekkel, minden a börsére befolyással levő eseményt illetőleg — támaszkodva a legujabb távirati tudósitásokra — azon helyzetben vagyunk, hogy becses megbizóinknak jó tanácscsal szolgálhatunk.

☛ Megbizások, bel- és külföldről, ha előbb már számla nyittatott; és levélbeli vagy távirati rendelet érkezett, azonnal készséggel teljesittetnek, és becses megbizóink leggyorsabban értesittetnek általunk.

Nyerészkedési vásárlások esetében a dolog teljes kifejlődéséig az árut jutányos költség mellett megtartjuk. Részletes programmok, kivánatra, bérmentve és dij nélkül megküldetnek.

Épületi faraktár.

Az eddig is legjobb hirben állott „Wojnovics János“-féle „faanyag raktárt“ megvásárolván, és azt f. év márcz. 1-sőjén tettlegesen át is vévén, tisztelteljesen felkérem a t. cz. asztalos, ács és egyéb vásárló urakat, engemet bizalmukban részesiteni.

Törekvésem leend: az anyagok árát a lehető legjutányosabbra szabni és raktáramat mindig csak a legjobb minőségü anyaggal bő választékban ellátni. Hogy pedig tisztelt vevőimnek megelégedését megnyerni szerencsés leszek, anynyival bizonyosabban reménylem, a mennyiben az üzletvezetését és kezelését **személyesen** fogom teljesiteni.

143 2—3 **Deutsch J.**

„AZ ANKER“

alulirt vezérügynöksége tisztelettel értesiti a t. cz. nagyközönséget, miszerint

debreczeni főügynökségèt

BECHERT MANÓ urra ruházta át.

Kelt Debreczenben, 1872. év márczius havában.

„AZ ANKER“ élet- és járadék bizt. társaság magyar-horvát és tótországi vezérügynöksége.

Réthy.

Vonatkozva a fent érintett körözvényre, bátorkodom a johirnevéről már rég ismert, és általam képviselt **„Anker“** élet- és járadék biztosit toársaságot a legjobban ajánlani, figyelmeztetvén egyszersmind a nagy közönséget ezen társulat alaprajzaiban foglalt különböző összeállitásaira, melyekről a legszivesebben szolgálok felvilágositással.

Üzlet-kimutatás, vagy alaprajzok ingyen.

„Az Anker“ főügynöksége

Bechert Manó.

113 3—3 **Iroda:** Széchenyi-utcza 1812. sz. a.

Eladó bikák.

Grót Dégenfeld Imre ur szegegyházi gazdaságában, az ujfehértói vasuti állomáshoz egy órányira Csáki-faj származásu 5 éves 8 darab, 4 éves 14 drb. 3 éves 7 drb. Összesen 29 darab **tenyész bika** határozott áron eladandó. A bikák május 1-től a nevezett helyen megtekinthetők, bérmentes levelekre válaszol

Madar Pál,
219 1—10 tisztartó.
U. p. Ujfehértó. Szegegyházán.

Eladó majorsági föld.

Debreczenben a homokkert mellett, az izraelita temető hátuljánál 4 hold majorsági föld a rajta levő gazdasági épületekkel, u. m.: lakóház, két szoba és konyhával, istalló 10 lóra, egy magtár, melybe 600 köböl élet megfér, azután 2 akol 400 db. sertésre, végül 1800 zsup szalma, minden órán szabad kézből eladó. Van hozzá egy köblös luczernás is.

Értekezhetni a tulajdodssal a Kenesey ház alatti Liptai Sándor féle szappanos boltban. 197 5—8

Eladó szőllő.

A vénkertben 6 kapa jókarban levő és sok termő nemes gyümölcsfával ellátott szőllő, pajtával sajtóval és szüretelő edényekkel együtt, kedvező feltételek mellett eladó.

Értekezhetni kis mester utcán 1383-dik szám alatt. **Polgár Dániel,**
217 2—10 kis mester-utczán.

Árverési hirdetmény.

A paczi idei vágástérről a közlegelőn levő raktárhoz és a paczi felső csőszházhoz egyesek által tilalom ellenére beraktározott galy és töremorafáknak árveréseni eladása a képviseleti t. közgyülésnek folyó évi 54. sz. a. kelt határozata és a t. tanácsnak 1924. sz. a kelt végzése nyomán elrendeltetvén. — ugyszinte ugyanazon vágástérről kikerült gömbölyü, rövid és hosszu göreczták szinte árverésen eladandók levén: ezen a folyó április hó 26. és 27. napjain a helyszinén tartandó s mindkét izben reggeli 8 órakor kezdetét veendő nyilvános árverésen való megjelenésre a venni szándékozók oly értesités mellett hivatnak meg, hogy a vételi ár azonnal készpénzben lefizetendő leszen.

Debreczen, április. 24. 1872.

Laky Lajos,
tanácsnok.

Árverési hirdetés.

Kovács Lajos Debreczen város polgármestere részére Zicherman Ignácztól 300 ft s járuléki erejéig 1871. marczius hó 10-én birólag lefoglalt 25.000 db tégla. — 45000 db cserép. — 30.000 cserép stelasi, 4 db ló, szekér és szerszám, és 2 db svaiczi tehén és 40000 db rovatékos cserép. — a tek. kir. járásbiróságnak folyó évi 904. sz. a kelt végzése folytán folyó évi maj. hó 3-án d. u. 3 órakor alperesnek a cserépvetőbeli lakásán azonnali kész pénz fizetés mellett a becs áron alól is elfog adatni. — Mire a venni szándékozók ezennel meghivatnak.

Kelt Debreczenben 1872. április 17-én.

Várady Imre
végrehajtó.
207 3—3

MAGYAR ÈSZAK- 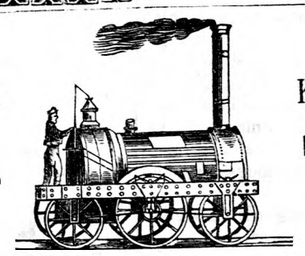 KELETI VASUT.

MENET- TERVE.

vegyes vonatokkal való személy-szállitásra
a
debreczen-szathmár-németi részvonalon

Érvényes ezen részvonal megnyitási napjától további rendelkezésig.

Távolság mértföldekben	Állomások	Debreczenből Szathmár-Németi felé: Vegyes vonat 11 (I. II. III. IV. osztályival) óra	p.	13 óra	p.
		délután		éjjel	
—	Debreczen . . indulás	3	51	2	52
2.4	Halap (megállp. hely) „	4	21	3	26
2.5	Vámos Pércs . . „	4	37	3	45
4.4	Ábrány (megállp. hely) „	4	57	4	08
5.4	Ér-Mihályfalva . . „	5	24	4	39
7.5	Reszege-Szanizló . „	6	02	5	23
9.4	Nagy Károly . . . „	6	41	6	10
11.4	Kis Majtény . . . „	7	13	6	46
13.4	Zsadány . . . „	7	40	7	17
14.4	Szathmár-Németi . „	7	58	7	37

Távolság mértföldekben	Állomások	Szathmár-Németiből Debreczen felé: Vegyes vonat 12 (I. II. III. IV. osztályival) óra	p.	14 óra	p.
		reggel		délután	
—	Szathmár-németi . indulás	8	10	5	13
1.4	Zsadány . . . „	8	29	5	34
3.4	Kis Majtény . . „	9	—	6	09
5.4	Nagy Károly . . „	9	37	6	55
6.5	Reszege-Szanizló . „	10	11	7	31
9.4	Ér-Mihályfalva . . „	10	54	8	26
10.4	Ábrány (megállp hely) „	11	12	8	46
11.4	Vámos Pércs . . „	11	36	9	12
12.4	Halap (megállp. hely) „	11	48	9	26
14.4	Debreczen . . érkezés	12	17	9	59

Csatlakozások:

A 11. számu vonat Debreczenben közvetlen csatlakozásban áll a tiszavidéki vasut **Pest felől** jövő 1. sz., illetőleg az osztr. államvasutnak Pestről reggel 7 óra 30 perczkor induló 7. sz. vonatával, továbbá **Kassa felől** a tiszavidéki vasut 2. sz. vonatával

A 13. számu vonat Debreczenben közvetlen csatlakozásbanáll a tiszavidéki vasut **Pest felől** jövő 5. sz., illetőleg az osztr. államvasutnak Pestről este 6 óra 5 perczkor induló 9 sz. vonatával, továbbá **Kassa felől** a tiszavidéki vasut 6. sz. vonatával.

A 12. számu vonat Debreczenben közvetlen csatlakozásban áll a tiszavidéki vasut **Pest felől** menő 2. sz., illetőleg az osztr. államvasutnak este 8 óra 37 perczkor Pestre érkező 8. sz. vonatával, továbbá **Kassa felé** a tiszavidéki vasut 1. sz. vonatával.

A 14. számu vonat Debreczenben közvetlen csatlakozásban áll a tiszavvidékivasut **Pest felé** menő 6. sz., illetőleg az osztr. államvasutnak délelőtt 8 óra 43 perczkor Pestre érkező 10. sz. vonatával, továbbá **Kassa felé** a tiszavidéki vasut 5. sz. vonatával.

Pesten, 1871. év junius haváb n.

A vezérigazgatóság.

Debreczen, 1872. Nyomatott részv. tára. könyvnyomdájában.